

หลักธรรมาภิบาลและการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม องค์กร

ปีงบประมาณ 2565

หน่วยงานตรวจสอบภายใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ธรรมาภิบาลคืออะไร

แนวคิดของ “การปกครอง” “การบริหารจัดการ” หรือ governance ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีอารยธรรมของมนุษย์ ดังนั้นเราอาจให้ความหมายของ “การปกครอง” หรือ “การบริหารจัดการ” ว่าเป็นกระบวนการของการตัดสินใจและกระบวนการที่มีการนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ คำว่าการปกครองหรือการบริหารจัดการอาจถูกใช้ไปในหลายสถานะ เช่น ในเรื่องของการปกครองหรือการบริหารเอกชน การปกครองหรือการบริหารงานในระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี มีคนจำนวนมากที่ไม่เข้าใจเรื่องของธรรมาภิบาลแม้กระทั่งคำจำกัดความของธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด คำว่า governance เป็นเรื่องของการอภิบาล เป็นวิธีการใช้อำนาจ ขณะที่ Good Governance เป็นการรวมคำของ ธรรม และอภิบาล เป็นธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีในการอำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในภาคต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม ปังเจกชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาล คือ เพื่อการมีคุณธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมีธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ก็คือ การมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่น ๆ อีกด้วยแล้วแต่ผู้นำไปใช้ โดยสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ประมวลจริยธรรม ประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545) ซึ่งล้วนเอื้อหรือไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการที่ดี

ธรรมาภิบาลจึงเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ คุณธรรม , ความสุจริต , ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ , 2545)

หลักการต่าง ๆ ที่อธิบายมีธรรมาภิบาลและการนำไปประยุกต์ใช้ ธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยหลักการต่าง ๆ มากมายแล้วแต่ผู้ที่ให้นำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากันและในบริบทของประเทศ บริบทของหน่วยงาน หลักการใดจึงจะเหมาะสมที่สุด สำหรับประเทศไทยแล้ว เนื่องจากได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ให้ความสำคัญ

กับหลักการสำคัญ 6 หลักการดังกล่าวแล้วในที่นี้ จึงขอเสนอรายละเอียดของการพัฒนาดัชนีวัดธรรมาภิบาลบนพื้นฐานของหลักการทั้ง 6 หลักการของสถาบันพระปกเกล้า (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ , 2545) ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม Rule of Laws

หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และ ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน มีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้อกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

4. หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมายหลัก ห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

5. หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความอิสระจากรัฐและความอิสระจากสังคม

6. หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

7. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านคุณธรรม Ethics

ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ และกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้

1. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง
2. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง
3. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง
4. องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนั้นน้อยลง

สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ด้านความโปร่งใส Transparency

ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการคือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ทุน หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

1. ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น
- 2) โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
- 3) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน

- 4) มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
- 5) มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
- 6) มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

2. ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
- 2) มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
- 3) มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
- 4) มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3. ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- 2) มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- 3) มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- 4) มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- 5) หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- 6) มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- 7) มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

4. ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- 1) ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- 2) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ
- 3) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น
- 4) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม Participation

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชน

เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการแจกหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

3. ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการใช้อนุญาตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาแนวทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

4. ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักสำนักรับผิดชอบ Accountability

มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมของการปฏิบัติถือว่า สำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภาระกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน

การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบกล่าวคือ องค์กรจะต้องการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไร และเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

2. ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน

จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กร

3. การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร

4. การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5. การมีแผนการสำรอง

ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผนและนโยบายขององค์กรและที่สำคัญคือต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

6. การติดตามและประเมินผลการทำงาน

หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

6. หลักความคุ้มค่า Value for Money

หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

1. การประหยัด หมายถึง

- 1.1 การทำงานและผลตอบบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
- 1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
- 1.3 การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
- 1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
- 1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง

- 2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- 2.3 มีการใช้ผลตอยแทนตามผลงาน

3. ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง

- 3.1 การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
- 3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
- 3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน
- 3.4 ผู้บริหารระดับสูงมีสภาวะผู้นำ

เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ในหน่วยงาน

การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร

ดร.ศิลป์ ชื่นนิรันดร์

1. บทนำ

ศาสนาและหลักธรรมคำสั่งสอนเป็นเรื่องที่มีการกล่าวขานและมีการประพฤติปฏิบัติกันมายาวนานหลายพันปีมาแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของศีลธรรมซึ่งเป็นข้อกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมที่ควรประพฤติปฏิบัติต่อกันและกัน ตลอดจนข้อห้ามที่ไม่ควรกระทำต่อสมาชิกในสังคมด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมโดยรวม ตลอดจนลัทธิความเชื่อถือต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลกล้วนเป็นที่มาของการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์แทบทั้งสิ้น บางข้อกำหนดมีมาตรการบังคับแต่บางข้อกำหนดก็เป็นเรื่องแนะนำให้ถือปฏิบัติซึ่งในระยะต่อ ๆ มาเมื่อหลักปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับของมวลมนุษยชาติว่า หลักศีลธรรมเป็นหลักความประพฤติที่ดีที่ชอบหากบุคคลใดมีศีลธรรมประจำใจก็ย่อมมีคุณธรรมและจริยธรรมติดตัวไปด้วยโดยจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมของแต่ละคนต่อเมื่อมีการกิจหน้าที่ให้กระทำ ซึ่งพิจารณาได้จากเจตนาภรณ์ การกระทำและผลของการกระทำและในทางการเมืองและการบริหารปกครองก็ได้ผนวกแนวทางปฏิบัติตามหลักศีลธรรมให้เป็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับที่มีหน้าที่บริหารงานในองค์กร เนื่องจากว่าคุณธรรมและจริยธรรมของพนักงานและเจ้าหน้าที่รัฐ ถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องมีติดตัวไปตลอดในการปฏิบัติงานนอกเหนือจากกฎระเบียบต่าง ๆ ตามข้อกฎหมายกำหนดไว้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุปก็คือ ข้าราชการนั้นเป็นบุคคลที่สามารถให้คุณให้โทษแก่ประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะหัวหน้าหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างสูงในการบริหารงาน อีกทั้งจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ในทางตรงข้าม ถ้าหัวหน้าหน่วยงานราชการไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานก็จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อหน่วยงานราชการนั้น ๆ เป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่นงานไม่มีประสิทธิภาพ หย่อนยานในประสิทธิภาพการทำงานและชอบเอารัดเอาเปรียบประชาชนมีการทุจริตประพฤติดูชอบอยู่เสมอ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้หมดไปจากระบบราชการได้ ถึงแม้จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถที่จะทำให้หน่วยงานราชการมีมาตรฐานการทำงานสาเหตุประการหนึ่งก็คือการขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน

บทความนี้จะกล่าวถึงแง่คิดและมุมมองบางประการเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานหรือการปฏิบัติงานในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนของผู้เป็นบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับ เพื่อให้เป็นมาตรการส่งเสริมสนับสนุน หรือผลักดันให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำหน่วยงานจะต้องทำตนเป็นแบบอย่าง

และเอาใจใส่ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากรในองค์กรของตนให้เป็นหน่วยงานที่เป็นเลิศทางคุณธรรมและจริยธรรม

2. ความหมายของคำว่า “คุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ว่า “สภาพคุณงามความดี” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลใดมีคุณธรรมดีเด่มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมต้องพิจารณาโดยรวมว่าบุคคลนั้นมีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ดำรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใด เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและต่อสังคมอย่างไร และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด

พจนานุกรมฉบับเดียวกันนี้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ว่าเป็น “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ” ตามหลักศีลธรรมและกฎศีลธรรม ดังนั้น จริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรที่ดีควรจะปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด และผู้บริหารที่ดีนั้นจักต้องครองตนในสังคมอย่างไร

ปราชญา กล้าผจญ (2550) ได้ให้ความหมายคุณธรรมว่า หมายถึงคุณความดีที่มีอยู่ประจำใจคนคนที่มีคุณธรรม คือ คนที่ใจโอบอ้อมอารี มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำร้ายใครคนที่มีคุณธรรมจะรักความยุติธรรมและมีความเมตตาต่อผู้อื่นเสมอ สอดคล้องกับไสว มาลาทอง ที่กล่าวว่าเป็นคนดีต้องมีคุณธรรม คือ ต้องมีศีลธรรมประจำใจ

จริยธรรม มีความหมายว่า กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติ หรือ หลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ สอดคล้องกับปราชญา กล้าผจญ (2550) ที่ให้นิยามความหมายของคำว่า จริยธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับความดี ความถูกต้อง เป็นพลังเชื่อมโยงมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน โดยทำหน้าที่เป็นพลังกระตุ้นจิตสำนึก (Conscience) ของมนุษย์ให้มีความรู้สึกรับผิดชอบกับพฤติกรรมของตน

ผู้เขียนมีความเห็นว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีลักษณะเป็นนามธรรม การที่จะกล่าวถึงคำทั้งสองคำนี้ให้ชัดเจนทุกคนยอมรับจึงเป็นเรื่องยาก แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะมีความเห็นพ้องต้องกันว่า คุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวข้องกับความดีงาม ความถูกต้องความผิด พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติไม่ควรปฏิบัติ ค่านิยมและความคาดหวังของสังคม รวมทั้งมาตรการผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่เมื่อนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ในสถานการณ์เฉพาะก็มักจะมี ความแตกต่างกันเสมอ (ปรีชญา เวสารัชช์, 2551) ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าทั้งคุณธรรมและจริยธรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันในแต่ละสังคมหรือชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับอุดมการณ์และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นความดีงาม จึงอาจทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากยึดหลักธรรมทางศาสนา หรือ กฎ ระเบียบ ประมวลจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว ก็จะทำให้ความคิดเห็นของปัจเจกบุคคล ถูกจำกัดพฤติกรรมเชิงปฏิบัติอยู่ในกรอบของความควรหรือไม่ควรได้ ดังนั้น การเสริมสร้าง

คุณธรรมและจริยธรรมในองค์กรจึงควรมีมาตรการที่เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำหลักธรรมทางศาสนา มาปฏิบัติและส่งเสริมเนื่องจากว่าศาสนาที่เรานับถือมีทั้งคำสั่งและคำสอนซึ่ง พระพรหมวชิรญาณ (2551) กล่าวว่า คำว่า “สั่ง” หมายถึงต้องทำตาม หากไม่ทำตามจะได้รับความเสียหาย ที่เราเรียกว่า ศีล ส่วนคำว่า “สอน” หมายถึงแนะนำสอน อบรม บ่มเพาะ บอกกล่าวว่าสิ่งนี้ควรทำหรือไม่ควรทำ สิ่งนี้น่าทำหรือไม่น่าทำ อย่างไร หมายความว่า ให้คิดมากกว่าการสั่งบังคับให้ทำ อันเรียกว่า ธรรม หรือ ธรรมะ รวมทั้งสองคำเข้าด้วยกันเราเรียกว่า “ศีลธรรม”

ดังนั้น จะพิจารณาเห็นได้ว่าคนเราเมื่อนับถือศาสนาแล้วย่อมมีศีลธรรมประจำใจกันทุกคน ส่วนจะปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหนก็จะสังเกตได้จากพฤติกรรมการปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลว่ามีความสมดุลระหว่างศีล กับ ธรรม หรือไม่เพียงใด เกี่ยวกับประเด็นปัญหานี้ พระพรหมวชิรญาณ (2551) ได้ให้ความเห็นว่าทุกคนต่างทราบกันดีว่า ศีล คือ มาตรการ กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของชีวิต เพื่อวิถีที่ดีงามและสันติสุข แต่เพราะเราลืมน และมีได้ให้ความสำคัญต่อ ศีล เท่าที่ควร สังคมปัจจุบันจึงละทิ้งกฎเกณฑ์ของชีวิตไปหมดสิ้น เมื่อเราทิ้ง ศีล คือกฎเกณฑ์ของชีวิต เอาแต่ คุณธรรม เราจึงประสบปัญหาและได้รับความเดือดร้อน พระพุทธองค์จึงทรงวาง “กฎศีลธรรม” ออกมาใช้เป็นกลไกหรือแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาชีวิต และสังคมเพื่อวิถีชีวิตที่ดีงามและเพื่อสันติสุขของชาวโลก

3. แนวคิดเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

ปริญญา เวสารัชช (2552) กล่าวว่า นักวิชาการที่ให้ความสนใจเรื่องราวของคุณธรรมและจริยธรรมได้มีข้อคิดเห็นหลากหลายและแตกต่างกันไปอย่างมาก ทั้งนี้ คุณธรรมและจริยธรรมมีลักษณะบางประการดังต่อไปนี้

1) คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องของความควรไม่ควร – การวินิจฉัยความควรไม่ควรขึ้นกับบริบท สังคม หรือสภาวะการณ์ที่แตกต่างกันไป เป็นเรื่องของความคิดเห็นและเป็นนามธรรม จึงก่อให้เกิดความแตกต่างในการวินิจฉัยและตีความ ซึ่งอาจไม่เห็นตรงกันอย่างเป็นเอกฉันท์ในทุกกรณี แต่อย่างไรก็ตามคุณธรรมและจริยธรรมต้องอาศัยความเห็นของคนส่วนใหญ่ ประกอบกับแนวทางตีความที่เคยเกิดขึ้นในอดีตหรือตัวอย่างอื่นในลักษณะเดียวกัน โดยพิจารณาถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ด้วย

2) คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องของสำนึกส่วนบุคคล – คุณธรรมและจริยธรรมมิใช่กฎเกณฑ์ลายลักษณ์อักษรที่ใช้เป็นมาตรฐานตีความเพียงอย่างเดียว คนแต่ละคนควรรู้ว่าควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร และจำเป็นต้องควบคุมพฤติกรรมนิสัยของตนเอง ซึ่งโดยจิตสำนึกแล้วบุคคลต้องรู้ตัวรู้ชั่วด้วยตนเองและควบคุมบังคับใจตนเองมิให้ล่วงละเมิดจริยธรรม เพราะหากละเมิดแล้วก็ไม่สมควรอยู่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกต่อไป หรือกรณีองค์กรเอกชนก็เช่นเดียวกัน

3) คุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติ - การปฏิบัติตามแนวทางคุณธรรมและจริยธรรม ผู้ปฏิบัติต้องประยุกต์หลักการให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ และใช้ดุลยพินิจตัดสินใจหรือดำเนินการให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนหรือผู้รับบริการ ตลอดจนหน่วยงาน และประเทศชาติว่ามีการละเมิดจริยธรรมหรือไม่เพียงใด

4) คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องของเอกบุคคล - โดยแต่ละบุคคลในบทบาทฐานะและตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ เลือกใช้ปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจส่วนตัว เป็นจิตสำนึกส่วนตัว และเมื่อยึดถือปฏิบัติแล้วย่อมไม่พึงหวังผลตอบแทนอื่นใด นอกจากความภาคภูมิใจส่วนตัวซึ่งผู้อื่นอาจล่วงรู้หรือไม่ล่วงรู้ก็ได้ ทั้งนี้เพราะจริยธรรมเป็นกรอบหรือแนวทางซึ่งผู้มีตำแหน่งหรือหน้าที่การงานในองค์กรภาครัฐพึงสำเหนียกทำความเข้าใจ

5) คุณธรรมเป็นเครื่องมือทำให้เกิดจริยธรรม ผู้ปฏิบัติงานที่ดีต้องมีหลักธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจและมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในกรอบและเป็นแบบอย่างที่ดี จริยธรรมต้องมาจากจิตใจ แนวคิดมีอยู่ว่าโลกนี้ไม่มีอะไรสำคัญเท่ามนุษย์ และจริยธรรมคือพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกในทางที่ถูกต้องที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ

จะเห็นได้ว่า แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมนั้นมีหลากหลาย ดังจะยกเป็นตัวอย่างเพิ่มเติมบางตัวอย่างต่อไปนี้

1) แนวคิดเรื่องพหุศีลธรรม - แนวคิดนี้ถือว่ามีหลักการทางศีลธรรมและค่านิยมทางศีลธรรมมากมาย ซึ่งมนุษย์ใช้ในการตัดสินใจการกระทำของตนเองและผู้อื่น หลักการดังกล่าวถูกกล่าวใช้เพื่อตัดสินความถูกหรือผิดไม่เหมือนกัน พฤติกรรมอย่างหนึ่งในสังคมหนึ่งอาจเป็นเรื่องถูกต้อง แต่อาจเป็นสิ่งตรงกันข้ามในอีกสังคมหนึ่ง หรือแม้แต่ในสังคมเดียวกันอาจมีการวินิจฉัยพฤติกรรมของคน ๆ หนึ่งแตกต่างไปจากอีกคนหนึ่งก็ได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมแบบเดียวกัน แนวคิดนี้จึงไม่ยอมรับการหยิบยกจริยธรรมในสังคมอื่นมาตัดสินความถูกต้องทางจริยธรรมของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่แตกต่างกันออกไป

2) แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ - เป็นแนวคิดของกลุ่มอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ตามแนวทางของจอห์น สจวต มิลล์ ซึ่งอธิบายไว้ว่าทางเลือกในการดำเนินการที่ดีที่สุดหรือดีกว่าอย่างอื่นในเชิงศีลธรรม คือ ทางเลือกที่นำไปสู่อรรถประโยชน์สูงสุด นั่นคือความสุขและความพึงพอใจสำหรับมนุษย์ ดังนั้นหลักการพื้นฐานของจริยธรรมที่มนุษย์พึงยึดถือปฏิบัติคือการกระทำอะไรก็ตามที่นำไปสู่ความสุขและความพึงพอใจสำหรับมนุษย์จำนวนมากที่สุด

3) แนวคิดว่าด้วยเจตนารมณ์แห่งการกระทำ - อิมมานูเอล คานท์ นักปรัชญาชาวเยอรมัน เห็นว่าการกระทำที่มีคุณค่าทางศีลธรรมได้นั้นต้องเป็นการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ถูกต้องหรือเจตนารมณ์ที่ดี คานท์จึงเห็นว่าจริยธรรมนั้นต้องเกิดจากเจตนามิใช่พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะเจตนาที่ดีย่อมส่งผลที่ดีอยู่แล้ว เว้นเสียแต่จะมีปัจจัยอุปสรรคอื่นมาขัดขวาง

บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กร

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 279 ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทและให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ กำหนดขั้นตอนการลงโทษ เมื่อฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม โดยถือเป็นความผิดทางวินัย

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 ได้กำหนดค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรม 9 ประการ ได้แก่

1. การยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม
2. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
4. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
8. การยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

ในการบริหารราชการแผ่นดินจำเป็นต้องมีการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรตามภารกิจหน้าที่ ตั้งแต่ระดับกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง ลงไปจนถึงราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ จังหวัด อำเภอ และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังมีรัฐวิสาหกิจและส่วนราชการอื่น ๆ อีก โดยหน่วยงานหรือองค์กรตามที่กล่าวถึงข้างต้นจำเป็นต้องมีข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานของรัฐ เป็นฝ่ายปฏิบัติงานในฐานะกลไกของรัฐ มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรโดยแบ่งออกเป็นฝ่ายข้าราชการการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำ โดยแต่ละฝ่ายก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นของตนเองตามฐานะแห่งตำแหน่งนั้น ๆ เช่น ฝ่ายการเมืองก็มีรัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี ฝ่ายข้าราชการประจำก็มีทั้งผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ปลัดกระทรวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าแผนก และประจำแผนก ลงไปตามลำดับเพื่อบริหารกิจการสาธารณะตามนโยบายของฝ่ายการเมือง ส่วนองค์กรภาคธุรกิจเอกชน ก็มีโครงสร้างองค์กร และบุคลากรปฏิบัติงานตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมายของผู้ประกอบกิจการเช่นเดียวกัน

ประเด็นเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลในองค์กรย่อมมีลักษณะพิเศษจากหลักการสากลสำหรับคนโดยทั่วไปในสังคม เนื่องจากกลุ่มบุคคลในองค์กรภาครัฐ เป็นกลุ่มที่มีอำนาจหน้าที่ในสังคม ในการกระทำกิจการสาธารณะต่าง ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อส่วนรวมจากผลของการกระทำของบุคคลกลุ่มนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลระดับผู้นำหรือผู้ปกครองควรจะมีจริยธรรมมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป ดังตัวอย่างเช่น

- 1) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง
- 2) การมีศีลธรรมประจำใจ
- 3) การเคารพกติกาของสังคม
- 4) ต้องมีความยุติธรรม
- 5) ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต (วิสุทธิ โพธิแท่น, 2548)

4. มูลเหตุจูงใจที่ทำให้มีการกระทำหรือละเมิดจริยธรรม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2547) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญของการประพฤติมิชอบในวงราชการมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติมิชอบนั้น สืบเนื่องมาจาก จริยธรรมหรืออาจเรียกว่า จิตใจ จิตสำนึก จิตวิญญาณ และอุดมการณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เพราะจริยธรรมมีส่วนสำคัญในการกำหนด พฤติกรรมหรือการปฏิบัติราชการซึ่งรวมทั้งการกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนโดยรวม สอดคล้องกับ พระพรหมวชิรญาณ (2545) ได้อรรถาธิบายว่า ทุกคนทราบดีว่าศีล นั้น คือ มาตรการ กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของชีวิต เพื่อวิถีชีวิตที่งดงามและสันติสุข แต่เพราะเราลืม และมิได้ให้ความสำคัญต่อ ศีล เท่าที่ควร สังคมปัจจุบันจึงละทิ้งกฎเกณฑ์ของชีวิตไปหมดสิ้น

ประวิณ ณ นคร (2531) กล่าวว่า มีเหตุบางประการที่ทำให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐกระทำผิดวินัย เช่น ความไม่รู้ระเบียบแบบแผน, อิทธิพลปีบบังคับ, ความจำเป็นชักนำ, ความกดดันทางอารมณ์ เป็นต้น ดังนั้น ข้าราชการจึงต้องรักษาวินัย อันหมายถึง การระวัง การเอาใจใส่ไม่ละเลย เช่นเดียวกับที่เราพูดว่า “รักษาศีล” ซึ่งหมายถึงการเอาใจใส่ไม่ละเลยศีล นั่นเอง

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าจากเหตุผลของการกระทำผิดซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดจริยธรรม อันเป็นการกระทำผิดวินัยหรือผิดศีล ดังกล่าวข้างต้น อาจพิจารณาเห็นได้ว่า มูลเหตุมาจาก 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) โลก โกรธ หลง 2) ทุกข์ โศก โรคร ภัย 3) ขาดวินัยในตนเอง 4) ความจำเป็นชักนำ 5) ความกดดันทางอารมณ์ 6) มีค่านิยมที่ผิด และ 7) ความสับสนและความไม่เข้าใจในหลักศีลธรรม (- ความไม่สมดุลระหว่างศีลธรรม, - เอาคำสอนในระดับโลกุตระไปใช้ในระดับโลกียะ)

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) อบายมุข 2) โอกาสเปิดช่องล่อใจ 3) เห็นตัวอย่างที่ไม่ดี 4) ความไม่สมดุลระหว่างคนกับงาน 5) อิทธิพลบีบบังคับ และ 6) ขาดมาตรการควบคุมและตรวจสอบ

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กรที่มีพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมนั้นจำเป็นต้องใช้มาตรการหลายรูปแบบผสมผสานกัน ทั้งมาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางศีลธรรม และมาตรการทางการบริหารตามกรอบคุณธรรมและจริยธรรมหลักของผู้มีอำนาจหน้าที่ในองค์กรที่พึงปฏิบัติ ส่วนมาตรการทางกฎหมายเป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งจะไม่ขอกล่าวถึง

คุณธรรมและจริยธรรมหลัก

ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีภารกิจหน้าที่จะต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรภาครัฐซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ ย่อมมีพันธกิจหลักในการดูแลทุกข์สุขของสังคมและสมาชิกของสังคมโดยรวม กล่าวโดยสรุปแล้ว ต้องมีจริยธรรมกำกับพฤติกรรมของตนเพื่อประกันการทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบ้านเมือง ซึ่งมีอยู่แล้วหลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง หมายถึง การทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือคนใกล้ชิด และไม่เอาประโยชน์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของทางราชการ

2. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยการอุทิศตน หมายความว่า ต้องทำหน้าที่ด้วยความรู้ ความสามารถ ด้วยการอุทิศตน ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่น เสียสละ ตรงไปตรงมา ยุติธรรม เป็นธรรม เคารพหลักการและกติกาสังคม ใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้อง กล่าวหาญ อดทน

3. มีความรับผิดชอบและผูกพันในหน้าที่ของตน กล่าวคือ จะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายหรือเกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อให้เป็นທີ່พอใจของประชาชนผู้รับบริการ

4. เคารพกติกาของสังคม กติกาที่สำคัญ คือ กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ หรือข้อตกลงประชาคมต่าง ๆ หมายความว่า ยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว โดยไม่ละเมิดหรือก่อความเสียหายใด ๆ อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น กว่าอย่างสรุปก็คือเป็นคนมีวินัยต่อตนเอง

5. การเสียสละตนเอง หมายความว่า เมื่อมีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่สาธารณะและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและสังคมแล้ว ต้องถือว่ามิเกียติและศักดิ์ศรี การตัดสินใจหรือการกระทำใดต้องไม่มีลักษณะของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมไปถึงการยินยอมเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น ทรัพย์สิน ผลประโยชน์ หรือพฤติกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อสร้างความมั่นใจต่อสาธารณะ

ในองค์กรเอกชนก็ยังมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบกิจการ ให้เจริญก้าวหน้า ดังจะเห็นได้จากการสัมมนาเรื่อง “จริยธรรมกับการประกอบธุรกิจแบบยั่งยืน” ดำเนินการโดย สมาคมผู้ประกอบการรถยนต์ใช้แล้ว และสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สรุปได้ว่า

1. การประกอบธุรกิจในยุคใหม่ ผู้ประกอบการต้องบริหารงานโดยคำนึง จริยธรรม อันได้แก่
 - 1.1 รับผิดชอบต่อผู้บริโภค
 - 1.2 บริการอย่างมีคุณภาพ
 - 1.3 ถูกต้อง ตรงไปตรงมา
 - 1.4 มีความซื่อสัตย์ ทำทุกอย่างด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถตรวจสอบได้
 2. ถ้าท่านใดละเลยหรือไม่คำนึงถึงเรื่องจริยธรรมแล้ว จะสร้างผลกระทบในทางลบต่อธุรกิจ อย่างรุนแรงและกว้างขวางกว่ายุคใด ๆ
 3. ผู้ประกอบการที่มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ย่อมได้รับความเชื่อถือ ได้รับความไว้วางใจ จากผู้บริโภคและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง
 4. สังคมได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน นำความสุขความเจริญมาให้กับประเทศชาติด้วย
- ส่วนจริยธรรมทางการค้า ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการให้ยึดหลัก คือ
- 1) ต้องมีความโปร่งใสในการประกอบกิจการ (ให้ข้อมูลกับลูกค้าในทุกมิติ)
 - 2) ผู้ประกอบการต้องมีมาตรฐานของสินค้าที่ดี และมีการบริการที่ดีให้กับผู้บริโภค
 - 3) ผู้ประกอบการต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและผู้บริโภคเพื่อธุรกิจที่ยั่งยืน

5. แนวทางเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร

คุณธรรมและจริยธรรมแม้จะมีอยู่เป็นคุณสมบัติประจำตัวในแต่ละบุคคลแล้วก็ตาม แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในองค์กรใดองค์กรหนึ่งก็ย่อมจะมีการพัฒนา และเสริมสร้าง เพิ่มพูนให้ดีขึ้นหรือมั่นคงยิ่งขึ้น มีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร โดยองค์กรที่ดีจะต้องมีการภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี ทั้งต่อหน้า และลับหลัง เช่น เป็นองค์กรแห่งคุณธรรม มีธรรมาภิบาล มีผลการปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมายเป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชนโดยรวม การเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว สามารถดำเนินการด้วยมาตรการทางศีลธรรม และมาตรการทางการบริหาร ดังต่อไปนี้ คือ

5.1 มาตรการทางศีลธรรม

5.1.1 นำหลักศีลธรรมมาปฏิบัติ เนื่องจากศีลธรรมเป็นหลักความประพฤติที่ดีที่ชอบ “ศีล” หมายถึง ข้อบัญญัติที่กำหนดทางปฏิบัติที่เป็นความประพฤติที่ดี ทั้งกาย วาจา และใจทาง พระพุทธศาสนา มีทั้งศีล 5 สำหรับประชาชนทั่วไป ศีล 8 สำหรับภิกษุผู้รักษาศีลให้เคร่งครัดขึ้นไปอีกศีล

10 เป็นศีลสำหรับสามเณร ส่วนศีล 227 เป็นศีลสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น ส่วน “ธรรม” หมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา, หลักประเพณีปฏิบัติในศาสนา, ความยุติธรรม, ความถูกต้อง โดยมีหลักคิดคือ ผู้ปฏิบัติงานที่ดีทุกระดับ ควรมีหลักธรรมสำหรับพัฒนาตน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมมีแนวทางดำเนินการ เช่น

- 1) การพัฒนาจิตใจ ได้แก่ ฝึกอบรมธรรม และเข้าคำวิปัสสนา
- 2) ปฏิบัติธรรม เข้าสมาธิ ภาวนา
- 3) ทำบุญ ทำทาน เข้าวัดฟังเทศ ตามวันสำคัญทางศาสนา

5.1.2 ใช้หลักมนุษยธรรม 3 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา และความสามัคคี

5.1.3 ยึดมั่นในศาสนา คือ

- 1) ไม่ประพฤติชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์
- 2) ใช้ธรรมมีอุปการะมาก 2 ประการ คือ สติ (ความระลึกได้) และสัมปชัญญะ (ความรู้ตัว) ผู้มีธรรม 2 ประการนี้ ย่อมเป็นคณรอบคอบ ไม่ประมาท จะคิด จะทำ จะพูดอะไรก็ไม่ผิดพลาดเสียหาย

- 3) ใช้ธรรมอันทำให้งาม (ธรรมสำหรับตกแต่งประดับจิตใจ) 2 ประการ คือ ขันติ (ความอดทน) โสรัจจะ (ความสงบเสงี่ยม)

- 4) ใช้หลักธรรมสำหรับการครองตน ครองคน ครองงาน กล่าวคือ

- 4.1) การครองตน ตรงกับหลักธรรม คือ สัมปยุตธรรม 7 ได้แก่ รู้เหตุ รู้ผล รู้งาน รู้ชุมชน รู้ประมาณ รู้กาลเทศะ และรู้บุคคล ทางปฏิบัติคือ พึงตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ประหยัดและอดออม รักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามคุณธรรม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

- 4.2) ครองคน ตรงกับหลักธรรม คือ สังคหวัตถุ 4, พรหมวิหาร 4 ดังนี้

- 4.2.1) สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาสุภาพ) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมานัตตา (เสมอต้นเสมอปลาย)

- 4.2.2) พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา (อยากให้เขามีความสุข) กรุณา (อยากให้เขาพ้นทุกข์) มุทิตา (ยินดีกับความสำเร็จของเขา) และอุเบกขา (การรู้จักวางเฉย)

- 4.3) ครองงาน ตรงกับหลักธรรม คือ อิทธิบาท 4 และฆราวาสธรรม 4 ดังนี้

- 4.3.1) อิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความรักในหน้าที่การงาน) วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) จิตตะ (ความเอาใจใส่ในงาน) และวิมังสา (ความไตร่ตรองใคร่ครวญ)

4.3.2 ขรวาสาธรรม ได้แก่ สัจจะ(ความจริง) - ซื่อตรง ทำจริง, ทมะ (ฝึกตน) - ควบคุมตนเอง ปรับตัว, ขันติ (อดทน) - เข้มแข็งไม่หวั่นไหว, และจาคะ (เสียสละ) - มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5.2 มาตรการทางการบริหาร

มาตรการทางการบริหาร หมายถึง แนวทางหรือวิธีการบริหารงานที่มีการควบคุม กำกับและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามโดยหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การบริการสาธารณะของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศ จึงได้จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 ซึ่งก่อนหน้านี้นี้ รัฐบาลได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในภาครัฐ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2549 โดนนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือศาสตร์พระราชา มาปรับใช้

วาระแห่งชาติมีเป้าหมายเพื่อปรับให้ภาคราชการทำงานด้วยความสุจริต โปร่งใส ตระหนัก เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ในการขับเคลื่อน วาระแห่งชาติ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ทำการขับเคลื่อนในภาพรวมทั้งระบบ ระดับหน่วยงาน มุ่งกำหนดกลยุทธ์/โครงการ/นวัตกรรม ทางคุณธรรมและจริยธรรม และธรรมาภิบาลของแต่ละส่วนราชการ และระดับบุคคล คือข้าราชการแต่ละคนที่ต้องหยั่งจริยธรรมไว้ในมโนสำนึกของตน ซึ่งในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการสร้างขบวนการเรียนรู้ระดับองค์กร หน่วยงาน และระดับบุคคล ด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม ดังนี้

1. ระดับหน่วยงานควรประกาศใช้แนวทางการปฏิบัติให้เป็นหน่วยงานคุณธรรม เช่น กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้โรงพยาบาลเป็นหน่วยงานคุณธรรม หมายถึง โรงพยาบาลมีการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ประหยัด ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องบนพื้นฐานทางศีลธรรม วัฒนธรรมและหลักกฎหมาย ตลอดจนให้บริการด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ด้วยความมีน้ำใจ เคารพในศักดิ์ศรีคุณค่าของผู้บริการและบุคคลอื่น ปฏิบัติงานด้วยความสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน สู่เป้าหมาย คือ 1) กำหนดอัตลักษณ์ (คุณลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นข้อบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะบุคคล) เช่น สามัคคี มีวินัย ใส่ใจพอเพียง 3)กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบของอัตลักษณ์

2. พัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรมเป็นกระบวนการสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และค่านิยมของบุคคล เพราะจะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

สำนักในหน้าที่ มีวินัยมากขึ้น และกำหนดค่านิยมที่ถูกต้องเป็นของตนเอง เช่น ประหยัดอดออม พอเพียง ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อ เป็นต้น

3. การใช้ภาวะผู้นำ ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานมีหน้าที่โดยตรงในการควบคุม ตรวจสอบ และริเริ่มนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อส่งเสริม พัฒนาและป้องกันมิให้มีการละเมิดจริยธรรม และกระทำผิดวินัยได้ โดยสามารถให้คุณให้โทษบุคลากรได้ตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การสร้างเงื่อนไข กระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยการกำหนดมาตรฐานงาน กำหนดเป้าหมายในการทำงาน กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาความดีความชอบ หรือเลื่อนตำแหน่งตามผลงาน เป็นต้น

4. จูงใจและกระตุ้นให้รักเกียรติศักดิ์ และมีอุดมคติ เช่น มีเครื่องแบบ มีการสมาคมเป็นหน่วยงานที่เป็นเลิศทางใดทางหนึ่ง และทำเพื่อศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการ

5. สร้างความภาคภูมิใจ เช่น แสดงเกียรติคุณหรือชมเชยแก่ผู้ทำดี ตั้งเงื่อนไขให้แก่ผู้ทำดี ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์สวยงาม มีเครื่องอำนวยความสะดวกในที่ทำงาน

6. สร้างขวัญและกำลังใจ เช่น ความเป็นธรรม ความมั่นคง ความก้าวหน้าและความปลอดภัย เป็นต้น

6. สรุป

วิธีการหรือมาตรการต่าง ๆ ในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร ตามที่กล่าวมาข้างต้น นับได้ว่าเป็นความตั้งใจของผู้รับผิดชอบที่จะพยายามขับเคลื่อนองค์กรแห่งคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของหัวหน้าหน่วยงานแต่ละหน่วยงานเป็นสำคัญ มิใช่ว่ามีแต่คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ไว้แล้วแต่ไม่มีการเคลื่อนไหวในการปฏิบัติให้บังเกิดผลแต่ประการใดก็หาประโยชน์มิได้ อย่างไรก็ตาม หากยังปรากฏยังมีปัญหาการร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่มิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ว่ามีแนวโน้มลดลง หรือเพิ่มขึ้น ย่อมจะสะท้อนให้หน่วยงานที่ได้รับการร้องเรียนได้กลับมาทบทวน มาตรการต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่าจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

คู่มือจรรยาบรรณ

คู่มือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ พ.ศ. 2555

คู่มือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัย สายสนับสนุน พ.ศ. 2555

คู่มือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
ข้าราชการ พนักงานราชการ
และพนักงานมหาวิทยาลัย
สายวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

จรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตระหนักถึงภาระหน้าที่และภารกิจของคณาจารย์ในการให้การศึกษาและพัฒนาบุคลากรของชาติ ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการสร้างคนออกไปรับใช้สังคมและพัฒนาชาติบ้านเมือง คณาจารย์เป็นคนที่มีความเกียรติดีและเป็นที่มุ่งหวังของสังคมไทยในการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในการรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของคณาจารย์ที่ดี

โดยยึดแนวทางตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา
๖ ประการคือ

๑. ยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
๒. ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ
๓. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
๔. ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
๖. ไม่ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรมต่อนักศึกษา

จึงได้พิจารณากำหนดคู่มือจรรยาบรรณของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ จำนวน ๑๑ ข้อ ดังนี้

จรรยาบรรณต่อตนเอง

๑. คณาจารย์พึงศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

๒. คณาจารย์พึงปฏิบัติงานโดยมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ

๓. คณาจารย์พึงเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณตามข้อกำหนดของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน

๔. คณาจารย์พึงปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เต็มเวลา เต็มกำลังความสามารถ

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

๕. คณาจารย์พึงมีความรัก ความศรัทธาต่อหน่วยงานของตน ช่วยเหลือส่งเสริม รักษาชื่อเสียงและรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา

๖. คณาจารย์พึงให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

จรรยาบรรณต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

๗. ผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญกำลังใจ รับฟังความคิดเห็น ปกครองบังคับบัญชาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน

๘. คณาจารย์พึงเสริมสร้างความรักสามัคคีในหมู่คณะ ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานอย่างกัลยาณมิตร ช่วยเหลือ ส่งเสริม เกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย

จรรยาบรรณต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ

๙. คณาจารย์พึงปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีจริยธรรม

จรรยาบรรณต่อประชาชน

๑๐. คณาจารย์พึงปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค จริงใจ ศรัทธาและสุภาพ

จรรยาบรรณต่อสังคม

๑๑. คณาจารย์พึงปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

แบบแผนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ส่วนที่ ๑

จรรยาบรรณต่อตนเอง

จรรยาบรรณข้อที่ ๑ คณาจารย์พึงศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ

แนวคิด

วิทยาการมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นคณาจารย์ในฐานะผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ใฝ่ใจศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น
 - (๑) ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ
 - (๒) เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ
 - (๓) ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอยู่เสมอ
๒. นำความรู้และเทคโนโลยีมาศึกษา วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น
 - (๑) วางแผนพัฒนาตนเองและพัฒนางาน
 - (๒) นำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
 - (๓) จัดทำและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ส่วนที่ ๒

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

จรรยาบรรณข้อที่ ๒ คณาจารย์พึงปฏิบัติงานโดยมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic freedom) ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ

แนวคิด

คณาจารย์สามารถแสดงออกทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างอิสระ และมีเสรีภาพบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง กอปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่ถูกครอบงำด้วยอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. กล่าวถึงกล้าแสดงออกทางวิชาการที่ถูกต้อง เช่น
 - (๑) พึงปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ
 - (๒) มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ
 - (๓) พึงใช้เสรีภาพทางวิชาการโดยสุจริต
๒. กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับเสรีภาพทางวิชาการ โดยไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ เช่น
 - (๑) มีความยุติธรรมและเที่ยงตรง
 - (๒) ยึดมั่นตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาการ
 - (๓) นำเสนอและสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่ถูกต้อง โดยไม่หวั่นเกรงต่ออิทธิพลใด ๆ

จรรยาบรรณข้อที่ ๓ คณาจารย์พึงเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณตามข้อกำหนดของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

แนวคิด

การวิจัยต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตามมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและสมเกียรติภูมิของนักวิจัย

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. วิจัยอย่างซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ เช่น
 - (๑) ต้องวิจัยด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
 - (๒) แสวงหาทุนวิจัย และทำงานวิจัยอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
๒. ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น
 - (๑) ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย
 - (๒) อุทิศเวลาในการวิจัย
 - (๓) มีความรับผิดชอบในการวิจัย
๓. มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำวิจัย เช่น
 - (๑) มีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ
 - (๒) รักษามาตรฐานและคุณภาพของงานวิจัยในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อวงการวิชาการ
๔. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เช่น
 - (๑) การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น
 - (๒) นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - (๓) นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและสังคม

๕. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย เช่น

(๑) นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย

(๒) นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ในการทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง

(๓) นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

๖. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย เช่น

(๑) นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ

(๒) นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง

(๓) นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังผลประโยชน์ส่วนตน หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

๗. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ เช่น

(๑) นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย

(๒) นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกินความเป็นจริง โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง

(๓) นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบยืนยันในทางวิชาการ

๘. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น เช่น

(๑) นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ

(๒) นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แกไขการทำวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยตามข้อเสนอแนะที่ดี เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

๙. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ เช่น

(๑) นักวิจัยพึงไตร่ตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบและทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญของสถาบันและประโยชน์สุขต่อสังคม

(๒) นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นและอุทิศเวลา น้ำใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้ จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีส่วนสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป

ส่วนที่ ๓

จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๔ คณาจารย์พึงปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เต็มเวลา เต็มกำลังความสามารถ

แนวคิด

คณาจารย์ต้องอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยความขยันหมั่นเพียร เต็มกำลังความสามารถ ยึดถือความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ สังคมส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เช่น
 - (๑) ใช้เวลาราชการ เพื่อประโยชน์ทางราชการอย่างแท้จริง ไม่เบียดบังเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนตน
 - (๒) ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ และไม่เบียดบังมาเพื่อประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง
 - (๓) ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ
๒. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เต็มเวลา เช่น
 - (๑) ตรงต่อเวลา ใช้เวลาของราชการให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
 - (๒) ไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ในการปฏิบัติราชการ
 - (๓) ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ ถูกต้อง มีเหตุผล

ส่วนที่ ๔

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๕ คณาจารย์พึงมีความรัก ความศรัทธาต่อหน่วยงานของตน ช่วยกันส่งเสริม ร่วมกันรักษาชื่อเสียงและรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน

แนวคิด

คณาจารย์ต้องร่วมกันพัฒนาหน่วยงานและมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศในทุกพันธกิจ ร่วมกันรักษาชื่อเสียงและผลประโยชน์ของหน่วยงาน

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. สร้างความรักความศรัทธาต่อหน่วยงานของตนเอง เช่น
 - (๑) ร่วมกันปลูกจิตสำนึกของบุคลากรในหน่วยงานให้มีความศรัทธาในหน่วยงานของตนเอง
 - (๒) พึงช่วยเหลือกันในทางที่ชอบ เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี อันเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน
๒. ส่งเสริมรักษาชื่อเสียงของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เช่น
 - (๑) เสียสละร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีชื่อเสียง
 - (๒) ไม่ปฏิบัติตนที่จะทำให้ชื่อเสียงของหน่วยงานและของมหาวิทยาลัยเกิดความเสื่อมเสีย
 - (๓) ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดี
๓. รักษาผลประโยชน์ของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เช่น
 - (๑) ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการ
 - (๒) ใช้ทรัพย์สินของทางราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความประหยัด คำนึงค่า
ระมัดระวังอย่าให้เกิดความเสียหาย

ส่วนที่ ๕

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา

จรรยาบรรณข้อที่ ๖ คณาจารย์พึงให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งของ ผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

แนวคิด

คณาจารย์ต้องให้เกียรติและเคารพผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายด้วยความเอาใจใส่

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ให้เกียรติและเคารพผู้บังคับบัญชา เช่น
 - (๑) ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ และมีมนุษยสัมพันธ์อันดี
 - (๒) แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยความอ่อนน้อม เคารพผู้น้อยแสดงต่อผู้ใหญ่
๒. เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบ เช่น
 - (๑) เต็มใจปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - (๒) ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ

ส่วนที่ ๖

จรรยาบรรณต่อผู้ได้บังคับบัญชา

จรรยาบรรณข้อที่ ๗ ผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ได้บังคับบัญชาในด้านการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญกำลังใจ รับฟังความคิดเห็น ปกครองบังคับบัญชาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและ ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

แนวคิด

ผู้บังคับบัญชาต้องเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน การพัฒนาความรู้ การสร้าง ขวัญกำลังใจ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนปกครองด้วยหลักกฎหมายและหลักคุณธรรม

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ดูแลเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญและกำลังใจ เช่น
 - (๑) ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่
 - (๒) ยกย่องส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานที่ดี
๒. รับฟังความคิดเห็น บริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เช่น
 - (๑) การดำเนินการกิจกรรมใด ๆ พึงให้ทุกส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา
 - (๒) ให้ความยุติธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา
 - (๓) ให้เกียรติผู้ได้บังคับบัญชา คำนึงถึงคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
 - (๔) ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาด้วยหลักกฎหมายและหลักคุณธรรม

ส่วนที่ ๗

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๘ คณาจารย์พึงเสริมสร้างความรู้สึกสามัคคีในหมู่คณะ ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานอย่าง กัลยาณมิตร ช่วยเหลือ ส่งเสริม เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย

แนวคิด

การปฏิบัติงานในองค์กรต้องอาศัยความร่วมมือ เพื่อผนึกกำลังในการสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดพลัง และศักยภาพ คณาจารย์ต้องรู้สึกสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อการพัฒนาวิชาชีพและมหาวิทยาลัย

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. สร้างความรู้สึกสามัคคีให้เกิดในองค์กร เช่น
 - (๑) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร
 - (๒) ช่วยเหลือ เกื้อกูล เพื่อนร่วมงานตามโอกาสและความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ
 - (๓) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
 - (๔) มีความสุภาพ ให้เกียรติ และเคารพนับถือเพื่อนร่วมงาน
๒. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนคณาจารย์ตามโอกาสและความเหมาะสม เช่น
 - (๑) ให้คำปรึกษาการจัดทำผลงานเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ
 - (๒) ให้คำแนะนำการผลิตสื่อการเรียนการสอน
 - (๓) ให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาศักยภาพของเพื่อนร่วมงาน
 - (๔) แสดงความยินดี หรือแสดงความเห็นใจตามโอกาสอันควร

ส่วนที่ ๘

จรรยาบรรณต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ

จรรยาบรรณข้อที่ ๙ คณาจารย์พึงปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีจริยธรรม

แนวคิด

คณาจารย์ต้องปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม มีน้ำใจ ใจกว้างสุภาพ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และรักษาความลับของนักศึกษาและผู้รับบริการ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. พึงใช้ภาษา ถ้อยคำ สำนวนที่ชัดเจนสุภาพ เหมาะสม และเข้าใจง่ายในการสื่อความหมายต่อนักศึกษาและผู้รับบริการที่มาติดต่อราชการ เช่น

(๑) ใจกว้างสุภาพ

(๒) มีทักษะในการใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างเหมาะสม

๒. ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองในการแสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษาและผู้รับบริการ เช่น

(๑) ไม่เรียกร้องหรือรับค่าตอบแทนจากนักศึกษาหรือผู้รับบริการโดยมิชอบ

๓. พึงให้ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยต่อนักศึกษาและผู้รับบริการด้วยความเต็มใจและรวดเร็วทันเวลา เช่น

(๑) แจ้งผลการเรียนแก่นักศึกษาอย่างรวดเร็ว

๔. พึงให้บริการต่อนักศึกษาและผู้รับบริการด้วยจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี มีความเสมอภาค ประหยัด ถูกต้อง ปราศจากอคติ ตลอดจนรักษาความลับของนักศึกษาและผู้รับบริการ เช่น

(๑) ให้บริการแก่ผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ

(๒) ปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติและยุติธรรม

(๓) ไม่เปิดเผยความลับของนักศึกษาโดยไม่สมควร

๕. พึงละเว้นการแนะนำนักศึกษาและผู้รับบริการให้ดำเนินการใด ๆ ที่ผิดกฎหมายและศีลธรรม เช่น

(๑) ไม่ชี้นำนักศึกษาและผู้รับบริการให้ปฏิบัติในทางที่ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม

ส่วนที่ ๙

จรรยาบรรณต่อประชาชน

จรรยาบรรณข้อที่ ๑๐ คณาจารย์พึงปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค จริงใจ ศรัทธา และสุภาพ

แนวคิด

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นความเชื่อมโยงที่ต้องทำให้มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ประสานสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในทุกสาขาอาชีพ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ให้การบริการที่ดีต่อประชาชน เช่น
 - (๑) ให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยความเต็มใจ
 - (๒) ให้เกียรติแก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ คำนึงถึงคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
 - (๓) ให้บริการด้วยความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อมีน้ำใจ และใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ
๒. รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เช่น
 - (๑) รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วยความเต็มใจและให้เกียรติ
 - (๒) ใส่ใจ ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชน

ส่วนที่ ๑๐

จรรยาบรรณต่อสังคม

จรรยาบรรณข้อที่ ๑๑ คณาจารย์พึงปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวคิด

คณาจารย์พึงมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย พัฒนาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เช่น

- (๑) เข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนา
- (๒) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและเผยแพร่แหล่งทางวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จัก

๒. ร่วมพิทักษ์ ปกป้อง สืบสาน ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ เช่น

- (๑) ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (๒) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัย
- (๓) ส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติให้เป็นที่รู้จัก

๓. รวบรวมข้อมูลและเลือกสรรกิจกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น

- (๑) ให้ความร่วมมือและบริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
- (๒) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น
- (๓) นำศิษย์ไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในแหล่งชุมชน

๔. เป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือ เกื้อกูล แก่ชุมชนและท้องถิ่น เช่น

- (๑) รณรงค์และเชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
- (๒) ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนเมื่อเกิดภัยต่าง ๆ
- (๓) ชี้แนะ แนวทางและให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

๕. อํารง ปกป้อง รักษา และส่งเสริมไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น

- (๑) เติบโตสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- (๒) ศึกษากฎหมายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
- (๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๖. มีจิตสำนึกประชาธิปไตย เช่น

- (๑) ส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (๒) ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในทุกระดับ
- (๓) เคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (๔) สมัครเข้ารับการสรรหา หรือ เลือกตั้งตามสิทธิอันพึงมี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(ดร.อาชวี เตาลานนท์)

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คู่มือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
ข้าราชการ พนักงานราชการ
และพนักงานมหาวิทยาลัย
สายสนับสนุน

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

จรรยาบรรณวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตระหนักถึงภาระหน้าที่และภารกิจในการให้บริการและสนับสนุนการดำเนินการของมหาวิทยาลัยทางด้านการศึกษาคือ จำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในการรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนที่ดี โดยยึดแนวทางตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ๖ ประการ คือ ๑) ยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ๒) ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ ๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ๔) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ๖) ไม่ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรมต่อนักศึกษา จึงได้พิจารณากำหนดคู่มือจรรยาบรรณของข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ จำนวน ๑๑ ข้อ ดังนี้

๑. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ
๒. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติงานโดยมีเสรีภาพทางวิชาชีพ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ
๓. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณตามข้อกำหนดของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
๔. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เต็มเวลา เต็มกำลังความสามารถ
๕. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงมีความรัก ความศรัทธาต่อหน่วยงานของตน ช่วยเหลือส่งเสริม รักษาชื่อเสียงและรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน
๖. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย
๗. ผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญกำลังใจ รับฟังความคิดเห็น ปกครองบังคับบัญชาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

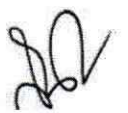
262

๘. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึ่งเสริมสร้างความรู้รักสามัคคี ในหมู่คณะ ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานอย่างกัลยาณมิตร ช่วยเหลือ ส่งเสริม เกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัย

๙. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึ่งปฏิบัติต่อนักศึกษาและ ผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีจริยธรรม

๑๐. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชน ด้วยความเสมอภาค จริงใจ ศรัทธาและสุภาพ

๑๑. ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึ่งปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

แบบแผนการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ส่วนที่ ๑
จรรยาบรรณต่อตนเอง

จรรยาบรรณข้อที่ ๑ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงศึกษา ค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ

แนวคิด

วิทยาการมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ในฐานะผู้ให้บริการและสนับสนุนการดำเนินการทางด้านการศึกษา จึงต้องพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ใส่ใจศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ เช่น
 - (๑) ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ
 - (๒) เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ
 - (๓) ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอยู่เสมอ
๒. นำความรู้และเทคโนโลยีมาศึกษา วิเคราะห์และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น
 - (๑) วางแผนพัฒนาตนเองและพัฒนางาน
 - (๒) นำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการปฏิบัติงาน
 - (๓) จัดทำและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ส่วนที่ ๒

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

จรรยาบรรณข้อที่ ๒ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติงานโดยมีเสรีภาพทางวิชาชีพ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน สามารถแสดงออกทางวิชาชีพและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างอิสระ และมีเสรีภาพบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง กอปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่ถูกครอบงำด้วยอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. กล่าวถึงกล่าวแสดงออกทางวิชาชีพที่ถูกต้อง เช่น
 - (๑) พึงปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ
 - (๒) มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ
 - (๓) พึงใช้เสรีภาพทางวิชาชีพโดยสุจริต
๒. กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับเสรีภาพทางวิชาชีพโดยไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ใด ๆ เช่น
 - (๑) มีความยุติธรรมและเที่ยงตรง
 - (๒) ยึดมั่นตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ
 - (๓) นำเสนอและสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาชีพที่ถูกต้อง โดยไม่หวั่นเกรงต่ออิทธิพลใด ๆ

จรรยาบรรณข้อที่ ๓ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงเป็นนักวิจัย ที่มีจรรยาบรรณตามข้อกำหนดของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

แนวคิด

การวิจัยต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาชีพที่เหมาะสม ตามมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้า ให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและสมเกียรติภูมิของนักวิจัย

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. วิจัยอย่างซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ เช่น
 - (๑) ต้องวิจัยด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
 - (๒) แสวงหาทุนวิจัย และทำงานวิจัยอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม
๒. ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด เช่น
 - (๑) ตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย
 - (๒) อุทิศเวลาในการวิจัย
 - (๓) มีความรับผิดชอบในการวิจัย
๓. มีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำวิจัย เช่น
 - (๑) มีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ
 - (๒) รักษามาตรฐานและคุณภาพของงานวิจัยในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อวงการวิชาการ
๔. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
 - (๑) การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น
 - (๒) นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - (๓) นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและสังคม

๕. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย
 - (๑) นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย
 - (๒) นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ในการทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง
 - (๓) นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
๖. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย
 - (๑) นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ
 - (๒) นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง
 - (๓) นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังผลประโยชน์ส่วนตน หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น
๗. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
 - (๑) นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย
 - (๒) นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกินความเป็นจริง โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง
 - (๓) นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบยืนยันในทางวิชาการ
๘. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
 - (๑) นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ
 - (๒) นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แกไขการทำวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยตามข้อเสนอแนะที่ดี เพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้
๙. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ
 - (๑) นักวิจัยพึงไตร่ตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบและทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อความเจริญของสถาบันและประโยชน์สุขต่อสังคม
 - (๒) นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน
 - (๓) นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นและอุทิศเวลา มีน้ำใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้ จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่นี้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป

ส่วนที่ ๓

จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๔ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เต็มเวลา เต็มกำลังความสามารถ

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ต้องอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียร เต็มกำลังความสามารถ ยึดถือความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ สังคมส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เช่น
 - (๑) ใช้เวลาราชการ เพื่อประโยชน์ทางราชการอย่างแท้จริง ไม่เบียดบังเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนตน
 - (๒) ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ และไม่เบียดบังมาเพื่อประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง
 - (๓) ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ
๒. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เต็มเวลา เช่น
 - (๑) ตรงต่อเวลา ใช้เวลาของราชการให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
 - (๒) ไม่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ในการปฏิบัติราชการ
 - (๓) ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ ถูกต้อง มีเหตุผล

ส่วนที่ ๔

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๕ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงมีความรัก ความศรัทธาต่อหน่วยงานของตน ช่วยกันส่งเสริม ร่วมกันรักษาชื่อเสียงและรักษาผลประโยชน์ของหน่วยงาน

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ต้องร่วมกันพัฒนาหน่วยงาน และมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศในทุกพันธกิจ ร่วมกันรักษาชื่อเสียงและผลประโยชน์ของหน่วยงาน

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. สร้างความรักความศรัทธาต่อหน่วยงานของตนเอง เช่น
 - (๑) ร่วมกันปลุกจิตสำนึกของบุคลากรในหน่วยงานให้มีความศรัทธาในหน่วยงานของตนเอง
 - (๒) พึงช่วยเหลือกันในทางที่ชอบ เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี อันเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน
๒. ส่งเสริมรักษาชื่อเสียงของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เช่น
 - (๑) เสียสละร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีชื่อเสียง
 - (๒) ไม่ปฏิบัติตนที่จะทำให้ชื่อเสียงของหน่วยงานและของมหาวิทยาลัยเกิดความเสื่อมเสีย
๓. รักษาผลประโยชน์ของหน่วยงานและมหาวิทยาลัย เช่น
 - (๑) ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการ
 - (๒) ใช้ทรัพย์สินของทางราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความประหยัด คำนึงค่า
ระมัดระวังอย่าให้เกิดความเสียหาย

ส่วนที่ ๕

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา

จรรยาบรรณข้อที่ ๖ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เคารพ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ต้องให้เกียรติและเคารพผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายด้วยความเอาใจใส่

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ให้เกียรติและเคารพผู้บังคับบัญชา เช่น
 - (๑) ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ และมีมนุษยสัมพันธ์อันดี
 - (๒) แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยความอ่อนน้อม เยี่ยงผู้น้อยแสดงต่อผู้ใหญ่
๒. เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบ เช่น
 - (๑) เต็มใจปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
 - (๒) ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ

ส่วนที่ ๖

จรรยาบรรณต่อผู้ได้บังคับบัญชา

จรรยาบรรณข้อที่ ๗ ผู้บังคับบัญชาพึงดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ได้บังคับบัญชาในด้านการปฏิบัติงานส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญกำลังใจ รับฟังความคิดเห็น ปกครองบังคับบัญชาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและประพฤติดนเป็นตัวอย่างที่ดี

แนวคิด

ผู้บังคับบัญชาต้องเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน การพัฒนาความรู้ การสร้างขวัญกำลังใจ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนปกครองด้วยหลักกฎหมายและหลักคุณธรรม

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ดูแลเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่งเสริมสวัสดิการ สร้างขวัญและกำลังใจ เช่น
 - (๑) ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่
 - (๒) ยกย่องส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานที่ดี
๒. รับฟังความคิดเห็น บริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เช่น
 - (๑) การดำเนินการกิจกรรมใด ๆ พึงให้ทุกส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา
 - (๒) ให้ความยุติธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา
 - (๓) ให้เกียรติผู้ได้บังคับบัญชา คำนึงถึงคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
 - (๔) ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาด้วยหลักกฎหมายและหลักคุณธรรม

ส่วนที่ ๗

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน

จรรยาบรรณข้อที่ ๘ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงเสริมสร้างความรักสามัคคีในหมู่คณะ ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานอย่างกัลยาณมิตร ช่วยเหลือ ส่งเสริม เกื้อกูล ชิงกันและกัน เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย

แนวคิด

การปฏิบัติงานในองค์กรต้องอาศัยความร่วมมือ เพื่อผนึกกำลังในการสร้างสรรค์และพัฒนาให้เกิดพลัง และศักยภาพ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ต้องรู้จักสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลชิงกันและกัน เพื่อการพัฒनावิชาชีพและมหาวิทยาลัย

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. สร้างความรักสามัคคีให้เกิดในองค์กร เช่น
 - (๑) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร
 - (๒) ช่วยเหลือ เกื้อกูล เพื่อนร่วมงานตามโอกาสและความเหมาะสมด้วยความเต็มใจ
 - (๓) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
 - (๔) มีความสุภาพ ให้เกียรติ และเคารพนับถือเพื่อนร่วมงาน
๒. ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานตามโอกาสและความเหมาะสม เช่น
 - (๑) ให้คำปรึกษาการจัดทำผลงานเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาชีพ
 - (๒) ให้คำปรึกษา แนะนำในการพัฒนาศักยภาพของเพื่อนร่วมงาน
 - (๓) แสดงความยินดี หรือแสดงความเห็นใจตามโอกาสอันควร

ส่วนที่ ๘

จรรยาบรรณต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ

จรรยาบรรณข้อที่ ๘ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีจริยธรรม

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ต้องปฏิบัติต่อนักศึกษาและผู้รับบริการ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม มีน้ำใจ ใจกว้างสุภาพ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และรักษาความลับของนักศึกษาและผู้รับบริการ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. พึงใช้ภาษา ถ้อยคำ สำนวนที่ชัดเจนสุภาพ เหมาะสม และเข้าใจง่ายในการสื่อความหมายต่อนักศึกษาและผู้รับบริการที่มาติดต่อราชการ
๒. ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองในการแสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษาและผู้รับบริการ
๓. พึงให้ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยต่อนักศึกษา และผู้รับบริการด้วยความเต็มใจและรวดเร็วทันเวลา
๔. พึงให้บริการต่อนักศึกษา และผู้รับบริการด้วยจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี มีความเสมอภาค ประหยัด ถูกต้อง ปราศจากอคติ ตลอดจนรักษาความลับของนักศึกษาและผู้รับบริการ
๕. พึงละเว้นการแนะนำนักศึกษา และผู้รับบริการให้ดำเนินการใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย

ส่วนที่ ๙

จรรยาบรรณต่อประชาชน

จรรยาบรรณข้อที่ ๑๐ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค จริงใจ ศรัทธาและสุภาพ

แนวคิด

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นความเชื่อมโยงที่ต้องทำให้มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ประสานสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในทุกสาขาอาชีพ

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. ให้การบริการที่ดีต่อประชาชนเช่น
 - (๑) ให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยความเต็มใจ
 - (๒) ให้เกียรติแก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ คำนึงถึงคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
 - (๓) ให้บริการด้วยความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อมีน้ำใจ และใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ
๒. รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เช่น
 - (๑) รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วยความสุภาพและตั้งใจ
 - (๒) ใส่ใจ ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชน

ส่วนที่ ๑๐

จรรยาบรรณต่อสังคม

จรรยาบรรณข้อที่ ๑๑ ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงปฏิบัติตน และปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวคิด

ข้าราชการ พนักงานราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน พึงมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย พัฒนาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย เลื่อมใสในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

พฤติกรรมที่มุ่งเน้น

๑. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ เช่น

- (๑) เข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนา
- (๒) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและเผยแพร่แหล่งทางวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จัก

๒. ร่วมพิทักษ์ ปกป้อง สืบสาน ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ เช่น

- (๑) ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (๒) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการวิจัย
- (๓) ส่งเสริมและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติให้เป็นที่รู้จัก

๓. รวบรวมข้อมูลและเลือกสรรกิจกรรมที่เหมาะสมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และนำมาใช้จัดกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ เช่น

- (๑) ให้ความร่วมมือและบริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
- (๒) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น
- (๓) นำบุคลากรไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในแหล่งชุมชน

๔. เป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือ เกื้อกูล ต่อชุมชนและท้องถิ่น เช่น

- (๑) รณรงค์และเชิญชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
- (๒) ให้ความช่วยเหลือกับชุมชนเมื่อเกิดภัยต่าง ๆ
- (๓) ชี้แนะ แนวทางและให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

๕. ดำรง ปกป้อง รักษา และส่งเสริมไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น

- (๑) เคารพสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- (๒) ศึกษากฎหมายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
- (๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๖. มีจิตสำนึกประชาธิปไตย เช่น

- (๑) ส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (๒) ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในทุกระดับ
- (๓) เคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (๔) สมัครเข้ารับการสรรหา หรือ เลือกตั้งตามสิทธิอันพึงมี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(ดร.อาษฐ์ เตตานนท์)

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

